

Täysistunto

Torstai 21.5.2026 klo 16.00—20.07

9. Lakialoite laiksi kuntalain 137 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 12/2026 vp Lauri Lyly sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelua. Tämän aloitteen meille esittelee edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.36 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä lakiesitys, joka on lähtenyt liikkeelle niin sanotusti tilanteesta, jossa sarjavalittaja käyttää valitusoikeutta väärin ja hidastaa kunnan päätöksentekoa ja aiheuttaa monille ihmisille haittaa eri asioissa. Aloitteen pääasiallinen sisältö on sellainen, että aloitteessa esitetään muutettavaksi kuntalakia. Kuntalain 16 luvun mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus rajoitettaisiin päätöksistä, jotka koskevat kunnan ja yksityishenkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta. Tällaisesta päätöksestä voisi tehdä valituksen vain 137 §:n 1 momentissa tarkoitettu asianosainen.

Kuntalaisen oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus on keskeinen oikeusturva-keino, joka toteuttaa kuntalaisen oikeutta valvoa kunnan päätöksentekoa. Kuntalain mukainen valitusoikeus on kuitenkin laaja ja voi mahdollistaa valittamisen myös haitan- tai kiusantekotarkoituksessa. Esimerkiksi yksityisten kodinrakentajien kannalta kiusantekotarkoituksessa tehdyistä valituksista aiheutuvat viivästykset aiheuttavat usein kohtuutonta haittaa.

Kunnan yksityishenkilöiden kanssa tekemien kiinteistön ja asuinhuoneiston kauppaa, vaihto- tai vuokrasopimusta koskevien päätösten osalta kuntalaisten yleinen oikeudellinen intressi on vähäinen, ja todellisen oikeussuojan tarpeen kannalta asianosaisen valitusoikeutta voitaisiin näissä asioissa pitää riittävänä. Tätä perustellaan sillä tavalla, että oikeus kunnallisvalituksen tekemiseen on tärkeä kunnan asukkaana oikeus, josta säädetään kuntalain 16 luvussa. Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen.

Kunnallisvalituksen muutoksenhakuoikeuden laajuus siis mahdollistaa kunnan jäsenille muutoksenhaun siinäkin tapauksessa, ettei muutoksenhakijalla ole tosiasiallista oikeussuojan tarvetta. Muutoksenhaku tyypillisesti aiheuttaa viivästyksiä ja lisäkustannuksia muille kunnan asukkaille ja elinkeinonharjoittajille sekä lisää kuntien hallinnon kustan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

nuksia. Ilmeisen perusteettomilla ja kiusantekotarkoituksessa tehdyillä valituksilla voidaan merkittävästi haitata kunnan tehtävien hoitamista tai esimerkiksi yksityishenkilöiden rakennushankkeita ilman, että tätä perustelisi mikään todellinen oikeudellinen intressi. Oikeutta kunnallisvalituksen tekemiseen on tällöin tarvetta punnita myös suhteessa muiden kansalaisten oikeuksiin.

Lakialoitteen tarkoituksena on vähentää epäasiallista oikeusvaatimuksen ja kunnallisvalituksen tekemistä päätöksissä, joissa kuntalaisten yleisen muutoksenhakuoikeuden tarve on vähäinen mutta viivästyksen aiheuttama haitta on yksityishenkilöiden kannalta merkittävä. Tällaisia päätöksiä ovat esimerkiksi kiinteistöjen ja asuinhuoneistojen vastikkeelliset luovutukset yksityishenkilöille. Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus rajattaisiin näissä tilanteissa koskemaan vain asianosaisia.

Kunnallisvalituksella on kiinteä kytkentä perustuslaissa turvattuun asukkaiden itsehallintoon ja sitä kautta kunnalliseen demokratiaan ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin, samoin oikeusturvaan ja osallistumisoikeuksiin. Siis edellä kuvatulla tavalla valitusoikeutta esitetään rajattavaksi vain siltä osin kuin aitoa oikeussuojan tarvetta ei katsota olevan. Valitusoikeus säilyisi entisellään asianosaisten kohdalla, ja valitusoikeutta rajattaisiin kunnan jäsentenkin osalta vain kiinteistön kauppa-, vaihto- ja vuokratilanteissa julkisen ja yksityisen välillä.

Aloitteella halutaan parantaa kuntien toimintaedellytyksiä sekä selvittää kunnallisvalituksen muutoksenhakijan oikeussuojan ja käsiteltävänä olevan asian asianosaisten oikeuksien välistä tasapainoa sekä ehkäistä hybridivaikuttamisen mahdollisuuksia. Vaikka ehdotetun muutoksen voidaan odottaa jonkin verran vähentävän kiusan- tai haitantekotarkoituksessa tehtyjä valituksia, se ei rajoittaisi niiden tekemistä kuin suhteellisen rajallisesta osasta kunnan päätöksiä.

Ottaen huomioon perusteettomien valitusten kunnalle, yksityiselle taholle ja oikeusviranomaiselle aiheuttama haitta ja kustannukset on myös muilta osin perusteltua selvittää mahdollisuutta vähentää tämänkaltaista toimintaa. Selvitettävänä olisi muita asioita, esim. ainakin oikeudenkäyntimaksua vastaavan vakuutustalletuksen edellyttäminen etukäteen hallintotuomioistuimessa sekä tässä yhteydessä oikeusavun saamisen tekeminen nykyistä vahvemmin riippuvaiseksi sitä hakevan perustelusta ja riittävästä, merkittävästä oikeudellisesta intressistä asiassa. Lisäksi arvioitavaksi voisi tulla myös kevennetty menettely, jossa vahvistettaisiin hallinto-oikeuksien mahdollisuuksia hylätä valitus nopeutetusti yhden tuomarin kokoonpanossa ilman kuulemismenettelyä silloin, kun hakemus on ilmeisesti perusteeton.

Edellä olevan perusteella esitämme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen, jossa tätä 137 §:ää esitetään muutettavaksi. Se on nimenomaan näin kuin tuossa äsken perustelin. En lue tätä lakipykälämuutosta. Totean vain, että tämän lakiesityksen on allekirjoittanut 136 edustajaa tästä salista. Kaikista puolueista on edustajia, ja siinä mielessä tämä on erittäin kattava. Taitaa olla tämän eduskuntakauden kattavin lakiesitys, ja toivon tälle todella menestystä.

Arvoisa rouva puhemies! Pieni anekdootti tähän minulle: tämä on minulle historiallinen lakiesitys siltä osin, että käytän tässä salissa nyt juuri 1 000. puheenvuoron tämän istunto-kauden aikana — alleviivaa tämän lain tärkeyttä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, onneksi olkoon! — Sitten edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

19.44 **Juha Hänninen kok:** Onnittelut edustaja Lylylle! — Itsekin olen allekirjoittanut tämän lakialoitteen.

Arvoisa puhemies! Vaikka ensisilmäyksellä tämä lakialoite ei ole turvallisuuspoliittinen, tarkemmin tarkasteltuna se kuitenkin liittyy sisäiseen turvallisuuteen ja yhteiskunnan toimintakykyyn. Käsittelemme nyt lakialoitetta, joka ehdottaa rajattavaksi kuntalain 16 luvun mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus niistä päätöksistä, jotka koskevat kunnan ja yksityishenkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta. Tässä lakiesityksessä turvallisuus ei ole vain viranomaistoimintaa, vaan se tarkoittaa sitä, että yhteiskunta toimii ilman perusteettomia viivytyksiä ja väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteen keskeinen tavoite on rajata valitusoikeutta tietyissä tilanteissa vain asianosaisille. Taustalla on selkeä havainto siitä, että nykyinen laaja valitusoikeus mahdollistaa myös haitan- tai kiusantekotarkoituksessa tehtävät valitukset. Tällaiset valitukset voivat viivästyttää esimerkiksi yksityisten ihmisten rakentamista ja asumista koskevia hankkeita ilman todellista oikeudellista perustetta. Kun valituksia käytetään väärin, seuraukset eivät jää juridisiksi vaan ne näkyvät arjessa. Hankkeet viivästyvät, kustannukset kasvavat, ja luottamus järjestelmään heikkenee, mikä puolestaan kytkeytyy suoraan turvallisuuteen. Yhteiskunnan turvallisuus perustuu myös siihen, että päätöksenteko on sujuvaa, oikeusjärjestelmää ei voida kuormittaa perusteettomasti ja viranomaiset pystyvät hoitamaan tehtävänsä tehokkaasti. Jos järjestelmää voidaan tarkoituksellisesti kuormittaa, se heikentää koko yhteiskunnan toimintakykyä. Tällainen ilmiö voidaan nähdä myös osana laajempaa hybridivaikuttamisen kenttää, jossa järjestelmän heikkouksia pyritään hyödyntämään. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että laillisia keinoja ei voida käyttää väärin yhteiskunnan toiminnan hidastamiseksi tai häiritsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Samalla meidän on muistettava oikeusturvan merkitys. Kunnallisvalitus on keskeinen osa demokratiaa ja kansalaisten mahdollisuutta valvoa julkista päätöksentekoa. Siksi tässä asiassa on kysymys tasapainosta. Yhtäältä on ehkäistävä väärinkäyttöä, mutta toisaalta on turvattava aito muutoksenhakuoikeus. Lakialoitteessa tätä tasapainoa haetaan rajaamalla valitusoikeutta vain niissä tilanteissa, joissa yleinen oikeudellinen intressi on vähäinen ja asianosaisen oikeusturva riittää. Joka tapauksessa turvallisuuden näkökulmasta keskeinen viesti on selkeä: yhteiskunnan rakenteita suojataan myös väärinkäytöltä. Meidän on huolehdittava siitä, että viranomaisprosesseja ei voida lamauttaa, oikeusjärjestelmää ei kuormiteta tarkoituksellisesti ja yksittäisten ihmisten oikeudet eivät joudu kohtuuttoman toiminnan kohteiksi.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite ei yksin ratkaise kaikkia näitä haasteita, mutta se osoittaa suuntaa. Se tunnistaa muuttuneen turvallisuusympäristön, jossa vaikutus voi syntyä myös viivästyttämisen ja kuormittamisen kautta. Sisäinen turvallisuus rakentuu lopulta luottamuksesta. Se on luottamusta siihen, että järjestelmä toimii, oikeudet toteutuvat ja väärinkäytöksiin puututaan. Tätä luottamusta meidän on vahvistettava myös tämänkaltaisilla lainsäädännön muutoksilla. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.49 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä aloite, ja oli ilo olla itsekin tässä edustaja Lylyn, joka on ensimmäinen allekirjoittaja, ja myöskin edustaja Bergbomin kanssa tähän aloitteeseen nimiä keräämässä. Täytyy muuten sanoa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

tässä oli sekin hyvä puoli, että tässä tosiaan on koko sali, kaikki puolueet, mukana, ja se kuvaa sitä, että sentyyppisellä toiminnalla kuin esimerkiksi Tampereen sarjavalittaja on saanut aikaan, ei ole minkäänlaista hyväksyntää tämän salin mielestä. Se on ihan oikein, koska aivan kuten Lyly kävi läpi, tähän on aiheuttanut ongelmia esimerkiksi yksityisille kodinrakentajille, kun heidän hankkeensa ovat viivästyneet näitten valitusten takia ja valitukset ovat lisänneet kustannuksia, viivästyttäneet projekteja. Se on ihan kohtuuton tilanne, koska tämä valittaja ei ole millään tavalla asianosainen näissä asioissa. Tämä Tampereen tilanne on ehkä yksi räikein esimerkki tällä hetkellä, mutta vastaaventyypisiä tilanteita meillä on eri puolilla Suomea, joten tähän asiaan on saatava aikaan muutos.

Tämä on nyt yksi keino, joka tässä aloitteessa on. Sen lisäksi tiedän, että ministerit Meri, Ikonen ja Multala parasta aikaa selvittävät myös, mitä kaikkia muita keinoja vielä voitaisiin tehdä, jotka vaikuttaisivat samaan suuntaan. Kyllä kunnallisvalitusoikeus on tärkeä, mutta sitä ei saisi käyttää asioiden tarkoitukselliseen viivyttämiseen ja niin sanottuihin kiusantekovalituksiin, kuten tässä aloitteen perusteluissa sanotaan.

Tässä voisi olla muitakin keinoja, esimerkiksi sellainen, että jos vaaditaan lupa johonkin hankkeeseen sekä kunnalta että valtiolta, niin niitä voitaisiin käsitellä rinnakkain samaan aikaan, jolloin tätä ei voisi viivästyttää sillä, että kun yhdestä asiasta on saatu päätös, niin sitten tehdään toisesta asiasta valitus. Eli se olisi yksi keino, mitä voitaisiin tehdä. Sitteen ovat tietysti nämä maksuihin liittyvät kysymykset. Se on tietysti itsestään selvää, että silloin jos valitus menee läpi, on ymmärrettävää, että silloin on kohtuullista, että siitä ei koidu kustannuksia, mutta sitten jos valitukset eivät mene läpi, kun niistä aiheutuu kuitenkin yhteiskunnalle kuluja, niin sitä maksupolitiikkaakin voisi tarkastella.

Arvoisa rouva puhemies! Otan vielä lopuksi esille myös sellaisen tilanteen, joka meillä on tällä hetkellä Sastamalassa, minun kotikunnassani. Sinne ollaan rakentamassa pitkästä aikaa kovan rahan kerrostaloa. Tilanne on se, että viereisellä tontilla oleva taloyhtiö nimenomaan päätti, että se ei valita siitä, mutta yksi taloyhtiön asukas on valittanut. Silloin herää kysymys, toteutuuko tässä demokratia, pitäisikö sen valitusoikeuden tuossa tilanteessa kuulua vain taloyhtiölle.

Tällaisilla ajatuksilla toivon, että tämä aloite menee eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

19.52 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin onnittelut edustaja Lylylle tästä 1 000. puheenvuorosta ja toisaalta tästä erinomaisesta aloitteesta. Minulla on kokemus kymmenestä kuukaudesta tässä salissa, ja ensimmäisen kerran näen, että melkein kolme neljäsosaa edustajista kannattaa aloitetta. Tämä on kyllä aivan loistava aloite.

Keskustan näkökulmasta kyse on tärkeästä tasapainokysymyksestä, miten yhdistämme kuntalaisten oikeusturvan ja toisaalta sujuvan, toimivan päätöksenteon. Suomessa kunnallinen itsehallinto ja kuntalaisten valitusoikeus ovat demokratian kulmakiviä, ja niihin on syytä suhtautua vakavasti ja kunnioittavasti. Oikeus valvoa kunnan päätöksentekoa kuuluu kansalaisille, ja tätä oikeutta ei pidä kevyin perustein kaventaa.

Samalla on tunnustettava käytännön ongelma, johon tällä aloitteella pyritään vastaamaan. Nykyinen laaja valitusoikeus mahdollistaa tilanteet, joissa valituksia tehdään ilman todellisia oikeudellisia intressejä, pahimmillaan kiusanteon tarkoituksessa, ja varmaan kaikki ja pienissäkin kunnissa tämän ovat kohdanneet, ei pelkästään Tampereella, niin kuin edustaja Satonen juuri sanoi. Erityisesti yksityisten ihmisten kohdalla vaikutukset voivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

olla kohtuuttomia. Kun kyse on esimerkiksi omakotitalon tonttikaupasta tai asunnon hankkimisesta, viivästyksset voivat kestää kuukausia tai jopa vuosia. Hankkeet seisovat, kustannukset kasvavat, ja epävarmuus lisääntyy.

Keskusta pitää tärkeänä, että tähän epäkohtaan puututaan harkitusti, ja lakialoitteessa esitetty rajaus kohdistuu rajattuun joukkoon päätöksiä, kunnan ja yksityishenkilön välisiin kiinteistön ja asuinhuoneiston kauppoihin, vaihtoihin ja vuokrasopimuksiin. Näissä tilanteissa oikeussuojatarve kohdistuu ennen kaikkea asianomaisiin. On perusteltua arvioida, että kuntalaisen yleinen intressi tällaisessa yksittäistapauksessa on useimmiten vähäinen. Siksi esitys, jossa valitusoikeus rajattaisiin näissä tilanteissa asianosaisiin, on harkinnan arvoinen.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on tärkeää, että uudistuksessa säilyy oikeudenmukainen tasapaino, ja tässä esityksessä tuo tasapaino pyritään säilyttämään siten, että asianosaisten oikeusturva ei heikkene, toiseksi kuntalaisten yleinen valitusoikeus säilyy muissa asioissa ja kolmanneksi samalla vähennetään perusteettomien valitusten haittaa. [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin!] Tämä on linjassa keskustan tavoitteiden kanssa. Arki on sujuvaa koko maassa.

Arvoisa puhemies! Pidämme kiinni oikeusvaltiosta ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksista, mutta emme hyväksy järjestelmän väärinkäyttöä. Keskusta suhtautuu aloitteen rakentavasti ja on valmis edistämään sen tavoitteita valiokuntakäsittelyn huolellisen arvioinnin pohjalta. — Kiitoksia. [Arto Satonen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.56 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lylyn 1 000. puheenvuoron kunniaksi puhun nyt tältä puolelta salia, yleensä puhun tuolta toiselta.

Tosiaan tässä on edustaja Lylyn alulle laittama — ja muitakin aktiivisia tosiaankin on ollut — lakialoite, jonka tavoitteena on, että perusteettomien tai kiusantekomielessä tehtyjen oikaisuvaatimusten ja kunnallisvalitusten määrää saataisiin vähennettyä. Nykyinen ja kaikille kuntalaisille kuuluva laaja valitusoikeus mahdollistaa muutoksenhaun myös tilanteissa, jossa valittaja ei ole asianosainen eikä hänellä ole todellista oikeussuojan tarvetta. Valitus voi silti aiheuttaa merkittäviä viivästyksiä ja kustannuksia sekä kunnalle että yksityisille.

Tällä lakialoitteella edellä mainittuun tavoitteeseen pyrittäisiin rajaamalla valitusoikeutta, mutta niin kuin täällä on tuotu esille, rajoitukset olisivat kuitenkin rajattuja. Esitetty muutos koskisi vain kunnan ja yksityishenkilöiden välisiä kiinteistö- ja vuokrasopimuksia. Se ei vaikuttaisi valitusoikeuteen muissa asioissa. Lisäksi asianosaisen oikeus hakea muutosta säilyisi ennallaan. Näin ollen kuntalaisten osallistumisoikeus ei katoaisi, mutta se kapenisi rajatuissa asioissa, joissa valittajalla ei olisi suoraa asianosaisen asemaa.

Arvoisa puhemies! Myönteisenä vaikutuksena tässä voidaan pitää hallinnon tehostumista, hankkeiden nopeampaa toteutumista sekä kustannusten vähenemistä kunnissa ja tuomioistuimissa. Lisäksi yksityishenkilöiden asema paranisi tilanteissa, joissa heidän hankkeensa eivät enää viivästy ulkopuolisten valitusten vuoksi. Kielteisenä vaikutuksena olisivat kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien kaventuminen, kansalaisvalvonnan heikkeneminen sekä riski siitä, että virheellisiin päätöksiin ei puututa, jos kukaan asianosainen ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

hae muutosta, mutta nämä ovat tässä toissijaisia — en tiedä, onko toissijainen nyt oikea termi, mutta on täällä salissa käytetty toissijainen-termiä monta kertaa muulloinkin.

Arvoisa puhemies! Tosiaan, mitä mieltä tästä aloitteesta voi olla? Tämä on kannatettava, kuten edustaja Kontu jo toi aiemmin esille, mutta tässä vielä näkökulmaa siihen.

Elikkä lakialoite on perusteltu, vaikka sillä puututaan kunnallisen itsehallinnon perinteiseen ytimeen siinä, että kunta on asukkaidensa itsehallintoa. Lakialoite on rajattu koskemaan tietynlaisia asioita, mikä tekee siitä hyväksyttävän perustuslain kannalta. Sillä puututtaisiin häiriö- tai kiusantekotarkoituksessa tehtyihin valituksiin, joissa valittajalla ei ole aitoa oikeussuojan tarvetta. Samalla se siirtäisi osallistumisen painopistettä kohti ennakkollisia vaikuttamiskeinoja, kuten kuulemisiin, kaavoitusprosesseihin ja poliittiseen päätöksentekoon osallistumiseen. Kuntalaisten rooli muuttuisi jälkikäteisistä päätösten kyseenalaistajista etukäteen vaikuttajiksi.

Arvoisa puhemies! Julkisuuden perusteella niin sanottu sarjavalittaminen on Suomessa keskittynyt muutamiin yksittäisiin valittajiin ja muutamiin kuntiin, kuten täällä on tuotu esille. Vaikutukset voivat olla paikallisesti merkittäviä erityisesti silloin, kun valitukset kohdistuvat rakentamiseen tai muihin aikataulutettuihin hankkeisiin. Vielä ei ehkä voida puhua niin sanotusta systeemiongelmasta, vaikka ilmiö on koko voimallaan täyttä totta sellaisissa kunnissa, joissa asuu sarjavalittajia. Oikeuteen tehdä kunnallisvalitus riittää pelkästään kunnan jäsenyys. Se on osa suomalaista oikeusturvaa ja demokratiajärjestelmää tällä hetkellä. Sen avulla kuntalaiset ovat voineet valvoa kunnan päätöksenteon laillisuutta. Siksi sitä on pidetty kunnallisen itsehallinnon kulmakivenä. Oikeuksiin liittyy kuitenkin vaatimus, että sitä ei pidä käyttää väärin.

Kunnallisvalituksen käsittelevät hallinto-oikeudet, joiden päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tehdyssä valituksessa tutkitaan, onko kunnan tekemä päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä, onko päätöksen tehnyt viranomainen ylittänyt toimivaltansa ja onko päätös muuten lainvastainen. Niin sanottuihin tarkoituksenmukaisuuskysymyksiin eli siihen, onko kunnan päätöksessä järkeä vai ei, eivät hallintotuomioistuimet ota kantaa. Hallintotuomioistuimet voivat hylätä valituksen tai kumota päätöksen ja palauttaa asian kunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Tästä voi helposti tulla vuosikautia kestävä oravanpyörä ilman todellista valitusperustetta, joka valitukselta edellytetään. Hallintotuomioistuimet joutuvat aina vähintään tutkimaan tehdyt kunnallisvalitukset.

Arvoisa rouva puhemies! Julkisuudessa esiin nousseet tapaukset osoittavat, että samat henkilöt voivat tehdä poikkeuksellisen suuren määrän valituksia, mikä aiheuttaa nyt ongelmia paikallistasolla.

Kuten täällä on tuotu esimerkiksi tämä Tampereen tilanne: On tehnyt yli 100 valitusta kaupungin päätöksistä ja vienyt niistä yli 80 hallinto-oikeuteen. Valitukset ovat kohdistuneet erityisesti tonttien luovutuksiin ja rakentamiseen liittyviin päätöksiin. Ne ovat viivästyttäneet yksityisten asuntorakentamista ja kaupungin hankkeita.

Toinen esimerkki löytyy pääkaupunkiseudulta, jossa yksi henkilö teki lähes 100 valitusta opettajavalinnoista useiden yhdistysten nimissä. Hallinto-oikeus katsoi lopulta, ettei valituksia voitu pitää aidosti yhdistysten tekeminä vaan niiden taustalla oli yhden ja saman henkilön toiminta. Tapaus osoitti, miten järjestelmää voidaan käyttää toistuvasti väärin ja miten yksittäinen valittaja voi kuormittaa oikeusjärjestelmää laajasti.

Lisäksi julkisuudessa on viitattu useisiin paikallisiin sarjavalittajiin, jotka ovat tehneet kymmenittäin valituksia esimerkiksi kaavoituksesta, rakentamisesta tai kunnallisista hankkeista. Kaikki nämä tapaukset ovat muodostaneet yhdessä ilmiön, jossa pieni joukko aktii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

visia valittajia käyttää muutoksenhakuoikeutta kyseenalaisesti ja, voi sanoa, väärin. Tätä on pidetty yhtenä syynä siihen, miksi aihe on noussut poliittiseen keskusteluun ja lainsäädäntöhankkeisiin ja poikanut puheena olevan lakialoitteen, mistä kiitos edustaja Lylylle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.01 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kiitoksista. Tämä on tärkeä hanke, ja tämä kuvastaa sitä, että meitä oli tässä aika monta keräämässä. Edustaja Satonen, edustaja Bergbom ja edustaja Ovaska ovat tässä olleet keräämässä näitä nimiä. Täytyy sanoa, että se oli sillä tavalla helppoa, että kaikki tunnistivat tämän ongelman. Nämä valittamiin liittyvät ongelmat ovat ympäri Suomea. Siinä kärsivät viattomat ihmiset. Siinä kärsivät aina semmoiset ihmiset, jotka eivät ole tällaisten asioiden parissa.

Sitten kun katsotaan tätä, että ensin tehdään oikaisuvaatimus, sitten viedään siitä, kun oikaisuvaatimus ei johda tulokseen, hallinto-oikeuteen ja viime kädessä jopa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, niin tämä prosessi on tosi pitkä ja se vie kauan aikaa. Sen vuoksi tämän oikeusprosessin pituuteen pitäisi pystyä myös vaikuttamaan sillä tavalla kuin tässä on tuotu esiin, että yhden tuomarin käsittelyssä hallinto-oikeudessa pystyttäisiin käsittelemään, niin saataisiin aika nopeita käsittelyjä aikaiseksi. Kunnat pystyvät tämän oikaisuvaatimuksen käsittelemään aika nopeasti lautakunnissa ja muissa elimissä, niin että sillä lailla tämä menee hyvin.

Minä toivon, että tämä lakiesitys tulee tällä kaudella vielä todeksi ja vietäisiin tätä riipeästi liikkeelle. Meillä olisi hyvin aikaa tämä tehdä. Nyt kun on lakihanke myöskin oikeusministeriössä ja ministeri Ikosen ja Multalan ympäristöministeriössä, niin minä luulen, että ne tukevat tätä hanketta ja tämä antaa poliittisen tuen niillekin hankkeille, koska minä luulen, että ne liikkuvat aika lailla samoilla alueilla.

Tämä myös tuo sellaiseen tilanteeseen, että kun näitä valituksia on ollut esimerkiksi Tampereella, niin siellä on nytten luovuttu niistä tonteista ja muista. Rakentaminen ei ole edennyt ollenkaan, kun siitä on ruvettu valittamaan ja tämä on tuonut siihen hankaluuksia niille ihmisille. Hanke ei ole edennyt ollenkaan sitten niitten yksittäisten ihmisten osalta, jotka haluavat rakentaa kodin. Se on myöskin tuonut paljon byrokratiaa tähän käsittelyyn. Sitä käsittelyä pitää viedä kunnan organisaatiossa ja oikeuskäsittelyssä. Sitä työtä tulee aika paljon. Sitten kuntien kannalta, kun kuntia ja kaupunkeja pitää kehittää joka päivä, se hidastaa niitten kehittämistä — tämmöiset valitusprosessit, jotka eivät ole aitoja.

Pitää pystyä valittamaan, ja kaavavalittaminen on entisellä tasolla. Tämä koskee vain näitä tontin luovuttamistilanteita, myyntitilanteita, ja sillä kohtaa ne, jotka ovat olleet siinä hakemassa niitä, vuokraamassa niitä, ostamassa niitä, ovat tässä asianosaisia, noin lyhyesti. Tässä yritetään sitä puolta tuoda.

Itse näen tämän lakiesityksen erittäin tarpeelliseksi ja toivon tälle menestystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

20.04 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kun olen saanut tässä olla valmistelusta asti mukana, niin paitsi että haluan kiittää yhteistyöstä, olen tietysti tyytyväinen myös tämän aloitteen saamaan vastaanottoon. Täälläkin on ollut pelkästään puoltavia puheenvuoroja, ja niin kuin aiemmin todettiin, tämän aloitteen allekirjoittajien määrä on poikke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2026 vp

uksellisen suuri. Se kuvaa sitä, että tästä asiasta ollaan hyvin paljon yhtä mieltä, ja kun yli puoluerajojen asioita yhdessä hoidetaan, niin niitä saadaan myös aikaan.

Mutta pyysin oikeastaan tämän puheenvuoron vielä sen takia, että en muistanut tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani onnitella Lylyä tästä tuhannesta puheenvuorosta. Ehkä vähän pilke silmäkulmassa voin sanoa, että se tuhannes puheenvuoro oli muuten yksi parhaimmista. [Naurua]

Toivon todellakin, että asia etenee hallintovaliokunnassa ja saadaan vielä tällä vaalikaudella aikaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kallio.

20.05 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Myönnän, että tämä puheenvuoro on vähän taktikoitu. Pyysin, että Lyly pyytäisi vielä puheenvuoron, niin minä saisin 400. puheenvuoron tähän nyt sitten pidettyä. [Naurua]

Ihan vakavasti ottaen tässä ovat tulleet äärimmäisen hyvin nämä kaikki perusteet esille. Tämmöiseen kiusantekoon, oli se syy siellä taustalla sitten mikä tahansa, pitää päästä kiinni. Tietysti aina jos joku jotakin kiusaa tavalla tai toisella muille tekee, olisi myös hyvä päästä kiinni siihen, mikä on se motiivi siellä, miten voitaisiin vaikuttaa jo aiemmin, ennen kuin tämmöisiin tilanteisiin joudutaan. Vaikka tuolla jo aiemmin taisin mainitakin, niin toistan sen, minkä edustaja Kontu tässä keskustan kantana toi, että tämä on syytä käsitellä äärimmäisen vakavasti ja tarkkaan ja toivon mukaan saadaan vietyä läpi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.